

Beden Eğitimi Öğretmen Adayları İçin Halk Oyunları Dersi Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi

Zeynel TURAN*

Öz

Bu çalışmada beden eğitimi öğretmen adaylarının halk oyunları dersine yönelik tutumlarını ortaya koyan geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının geliştirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya, 2014-2015 eğitim-öğretim yılı Bahar Dönemi'nde Balıkesir Üniversitesi ve 2013-2014 öğretim yılı Bahar döneminde Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının Öğretmenlik Bölümlerinde öğrenim gören ve Halk Oyunları Dersi almış 37'si kadın (%33,0) ve 75'i erkek (%67,0) olmak üzere toplam 112 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Uygulamaya, Beden Eğitimi Öğretmenliği 2. 3. 4. sınıf öğrencileri dâhil edilerek, ilgili ders hakkında henüz yeterli bilgi sahibi olamayacakları düşüncesiyle 1. sınıf öğrencileri kapsama alınmamıştır. Araştırma verilerinin analizinde SPSS 20.0 programı kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda ölçek 13 maddeye indirilmiştir. Ölçeğin faktör analizinden elde edilen KMO değeri .91 ve güvenirliği için elde edilen Cronbach Alpha katsayısı .94'tür. Geçerlik için yapılan faktör analizi sonucunda ölçeğin maddelerinin yük değerlerinin tek boyutta toplandığı görülmüştür. Sonuç olarak; Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının, Halk Oyunları Dersine yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla hazırlanan ölçeğin, yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışması sonucunda kullanılabilir bir ölçüm aracı olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tutum ölçeği, Beden eğitimi, Halk oyunları

*Yrd. Doç. Dr. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Türk Müziği Devlet Konservatuvarı, Türk Halk Oyunları Bölümü
zeynelturan@hotmail.com

Gönderim: 16.04.2015

Kabul: 24.11.2015

Yayın: 31.12.2015

The Development of Folk Dance Lesson Attitude Scale for Prospective Physical Education Teachers

Abstract

The purpose of the present study, was to develop a new scale with acceptable reliability to measure the attitudes of prospective physical education teachers intended for Folk Dances lesson. To the study, 2014-2015 academic year in the Spring Term Balıkesir University and 2013-2014 academic year spring semester Celal Bayar University studying in the Department of Physical Education and Sports School of Education have taken the Folk dances lesson, 37 females (33.0%) and 75 men (67.0%) a total of 112 students participated as volunteers. the study were answered by 2nd 3rd 4th grade of prospective Physical Education Teachers students. 1. grade students were excluded by the study because of not having sufficient information about the lesson. The research data were analyzed through SPSS 20.0 and after the analysis the items covered in the questionnaire were reduced to 13 in number and all these substances are positive. Obtained from the factorial analysis is KMO.91, and Cronbach Alpha coefficient 0.94. As a result of factor analysis for the validity, scale items were collected in one size. In conclusion; findings support the use of scale to investigate the attitudes of prospective physical education teachers towards folk dance lesson is a practicable scaling tool.

Keywords: Attitude scale, Physical education, Folk dance

Giriş

Bir toplumda kültür değişik yollardan, gelecek kuşaklara aktarılmaktadır. Kültürün genç kuşaklara aktarılmasında çocukların ve gençlerin millî eğitim plan ve programları çerçevesinde eğitilmesinde ilk ve orta dereceli okullar önemli bir yer tutmaktadır. Çok zengin bir tarihî ve kültürel birikime sahip olan ülkemizde, bu kültürün zenginlikleri ile beslenen bir eğitim ve öğretimin oluşturulması millî şuur anlayışı içinde gençlerin yetiştirilmesi için gereklidir (Yoncalık, 2004).

Başlangıçtan günümüze kadar geçen tarihsel süreçte dans ve işlevleri gelişerek çeşitli sınıflandırmalara tabi tutulmuş, dansın, eğitimdeki rolü giderek önem kazanmış ve toplumun yapısına katkıları büyük ölçüde ortaya çıkmıştır. Dansla ilgili eğitim dünyanın çeşitli ülkelerinde, ilkokuldan üniversiteye kadar tüm eğitim kurumlarında yerini almış ve dans eğitimine yönelik çeşitli yöntemler geliştirilmeye başlanmıştır (Aktaş, 1999). Dans, beden eğitimi müfredatında, halk dansı, yaratıcı dans, sosyal danslar, hareket eğitimi, ritim eğitimi gibi birçok formda görülmektedir. Dans, beden eğitimi müfredatında öğretilen hareket çeşitlerinin yanı sıra, hareket etmenin farklı bir yoludur (Purcell, 1994).

Aldemir (2010: 92) çalışmasında “beden eğitimi ve spor derslerinde, bireylerin hareket eğitiminde dans etkinliklerinin faydaları açık olarak ortaya konulmaktadır” şeklinde bir sonuca ulaşmıştır. McCormack (2001) ise, “Fiziksel becerilerin ve tekniklerin gelişimini gerektirmesinin yanı sıra dansı öğretmek, sporda her zaman ulaşılabilir olmayan sanatsal değerlerin ve tutumların bir dizisinin gelişimine de bağlıdır. Bireyler için dans; sanatsal, fiziksel, zihinsel ve duygusal işlevleri içerir” şeklinde yorumda bulunmuştur (Demirel, 2012, s:3’ten alıntı)

Öğrenmeyi, Usta (2008:8) “çevresel etkileşim aracılığıyla bireyin, kendi yaşantısı yoluyla kendi davranış değişikliğini meydana getirdiği ve bunun düşünce, duyuş, tutum ve

inançlarını etkilediğini göstermektedir” şeklinde yorumlamıştır (Usta,2008). Öğretmen dansçının başarısını sağlamak için olumlu tutum, güven ve kendi kendine konuşmak gibi duygularını teşvik eder, cesaretlendirir (Kassing ve Jay, 2003:49). Eğer öğrenci bir konuyu, kendi amaçlarına hizmet edici bulursa, onun bu konu için daha olumlu duyuşsal özellikler göstermesi, konuyu bu amaçlarıyla uyuşmaz ya da ilgisiz görürse bu konu için olumsuz duyuşsal özellikler göstermesi ve hatta konuya açıktan karşı koyması beklenir (Bloom, 2012, s:76, Çev: Özçelik DA).

Olay, olgu, kişilere ve durumlara yönelik tutum geliştirmeden; olaylara, durumlara ve olgulara tepkide bulunulamaz. Olay, olgu ve varlıklara ilişkin önceden geliştirilmiş olan duygu ve inançlara göre oluşan eğilimlere yani tutumlara göre davranılır (Özyürek, 2013). Davranış, organizma tarafından yapılan gözlenebilir ve ölçülebilir bir olaydır. Davranış gözlenebilir. Davranış ölçülebilir çünkü onun kendine özgü başlangışı, devam edişi ve sona erişi vardır (Fidan,2012). Genel olarak bakıldığında tutum, davranış bilimlerinin anahtar kavramlarından biri olarak göze çarpar. Davranış bilimlerinin çıkış noktasında insanın, dolayısıyla da insan davranışının sorgulanmasının yer aldığı düşünülürse tutum kavramının buradaki merkezi konumu da daha iyi anlaşılır (İnceoğlu, 2010).

Bireyin içinde yer alan süreçlerden biri de tutumlardır. Tutumların kaynağı, davranışa etkisi ve zaman içinde değişimi, sosyal psikologların ilgisini sürekli çekmiş ve tutum konusunda sayısız denebilecek çoklukta araştırma yapılmıştır (Cüceloğlu, 2010).

Birçok sosyal psikoloğun farklı kuramsal yaklaşımlardan hareket ederek tutumları farklı şekillerde kavramlaştırdıklarını görüyoruz. Tutum konusunda yapılan yorumların bazılarına değinecek olursak; Tavşancıl (2014:67)’a göre, “Günümüzde de sosyal psikologlar tarafından kabul gören tanıma göre tutum, bireye aittir ve onun bir nesneye ilişkin tanıma düşünce, duygu ve davranışlarına bir bütünlük, bir tutarlılık getirir. Bireyin tutumlarını gözle görebilmek mümkün değildir”. Madran (2012:1) ise, “Tutum, bir bireyin bir başka birey,

grup, nesne, davranış, kurum, olay ya da düşünceye ve aynı zamanda kendisine ilişkin genel değerlendirmesi şeklinde tanımlanabilir” demiştir. Kağıtçıbaşı (2010:110)’a göre “Tutumun bir bireye ait olduğunu görüyoruz. Tutum kavramının sosyal psikolojide gelişiminin başlarında Faris (1928) kamusal tutumları bireysel tutumlardan ayırt etmişse de, bugün için böyle bir ayırım yapılmamakta ve tutumlar bireysel olarak ele alınıp ölçülmektedir”.

Tutum, öğrenmeyle kazanılan, bireyin davranışlarına yön veren, karar verme sürecinde yanlılığa neden olan bir olgudur. Genel anlamda tutum, bireyin belli bir objeye karşı gösterdiği önyargılı bir tepkidir. Tutumun üç bileşeni vardır. Bunlar; bilişsel, duygusal ve davranışsal süreçlerdir (Ülgen, 1995). Madran (2012:3)’a göre “Bilişsel boyut, tutum nesnesi hakkındaki düşüncelerimizi içermektedir. Duygusal boyut, tutum nesnesine yönelik duygularımızdan oluşmaktadır. Davranışsal boyut ise, bireyin tutum nesnesine yönelik davranışsal eğilimini anlatmaktadır”. Bu varsayıma göre, bireyin bir konu hakkında bildikleri (bilişsel öge,) ona nasıl bir duyguyla yaklaşacağını (olumlu, olumsuz, nötr) ve ona karşı nasıl bir tavır ortaya koyacağını (davranışsal öge) belirler. Bireyin bir nesne, durum ya da kişi hakkında zihinsel, duygusal ve davranışsal anlamda ortaya koyduğu duruş onun tutumunu yansıtır (İnceoğlu, 2010). Bir tutumun, bilişsel, duygusal ve davranışsal öğeleri arasında çelişki olabilir. Bu üç öge, her zaman tutarlı olmamaktadır. Benzer şekilde, bir tutumun duygusal ve bilişsel öğeleri olumlu olsa da, kimi zaman bu tutum davranışa yansımayaabilir (Madran, 2012). Özyürek (2013:11) “Tutumlar, kişilere, kümelere, nesne ya da düşünelere yönelik oldukça süreklilik gösteren önceden biçimlenmiş duygu, düşünce ve inançlar bütünüdür. İçseldir” demiştir. Kağıtçıbaşı (2010:112) ise “Tutum bireyin düşünce, duygu ve davranış eğilimlerini birbirleriyle uyumlu kılar. Tutumlar kendileri gözlenemeyen, fakat gözlenebilen bazı davranışlara yol açtığı varsayılan bazı eğilimlerdir” şeklinde yorumlamıştır.

Tutum; bir kimsenin ele alınan bir nesneye, bir duruma veya olaya karşı olan olumlu veya olumsuz tavrı olarak kabul edilir (Turanlı ve diğ. 2008). Bazen bir grup öğrenci derse ya

da öğretmene olumlu veya olumsuz ortak bir tutum geliştirebilirler. Toplumların da tutumları vardır. Tutumlar büyük ölçüde bireysel ve toplumsal değerlere dayalıdır ve insandan insana farklılık gösterir (Ülgen, 1995).

Özet olarak tutumun varlığı, ancak yansıttığı varsayılan birtakım gözlemlenebilir davranışlardan çıkarılabılır. Herhangi bir tutum konusuna karşı, herhangi bir davranış söz konusu değilse, böyle bir tutum, çevredeki bireylerce gözlemlenemeyeceğinden bilinemez. Bu nedenle, tutum olgusunda, en azından psikolojik gözlem açısından, davranışsal öge kavramına yer vermek gerekir (İnceoğlu, 2010). Tutum gözle görülmez, fakat gözle görülebilen bazı davranışlara yol açtığından, bu davranışların gözlenmesi sonucu, bu tutumun var olduğu öne sürülebilir (Kağıtçıbaşı, 2010).

Bloom (2012:75) çalışmasında “Tutumlar, bir derse karşı olumlu düşüncelere sahip olma, onunla ilgili olarak olumlu duyuşsal giriş özellikleri gösterme halinden, olumsuz duyuşsal giriş özellikleri gösterme haline kadar, bu dersle ilgili görüş, düşünce ve beğeniler üzerinde duran soru listesi (envanter) yaklaşımları ile ölçülebilmektedir” şeklinde yorumda bulunmuştur.

Bu açıdan; beden eğitimi öğretmen adaylarının halk oyunları dersine karşı tutum oluşturmalarında, öğrencilik yıllarının önemli bir dönem olduğu düşüncesiyle, beden eğitimi öğretmenlik bölümü öğrencilerinin tutumlarının ölçülmesi gerekmektedir. Beden eğitimi öğretmenliği öğrencilerinin halk oyunları dersine ilişkin tutumlarını ölçmek için geliştirilmiş tutum ölçeklerine ihtiyaç vardır.

Bu araştırmanın amacı beden eğitimi öğretmenlik bölümü öğrencilerinin halk oyunları dersine karşı tutumlarının yönünü ve şiddetini belirlemek üzere halk oyunları dersi için bir tutum ölçeği geliştirmektir.

Yöntem

Evren ve Örneklem: Bu çalışma 2014-2015 Eğitim Öğretim Yılı Bahar Dönemi'nde Balıkesir Üniversitesi ve 2013-2014 öğretim yılı Bahar döneminde Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının Öğretmenlik Bölümlerinde öğrenim gören ve Halk Oyunları Dersi almış olan 37'si kadın (%33,0) ve 75'i erkek (%75,0) olmak üzere toplam 112 öğrenciye uygulanmıştır. Uygulamaya, Beden Eğitimi Öğretmenliği ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri dâhil edilerek, ilgili ders hakkında henüz yeterli bilgi sahibi olamayacakları düşüncesiyle 1. sınıf öğrencileri uygulama kapsamına alınmamıştır. Uygulamaya katılan deneklere ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

(n=112)	n	%
Kadın	37	33
Erkek	75	67
2. Sınıf	31	17.7
3. Sınıf	30	26.8
4. Sınıf	51	45.5

Ölçeğin Geliştirilme Aşaması: Araştırmacı tarafından Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Halk Oyunları Dersine Karşı olan tutumlarının ölçülmesine yönelik ölçek taslağı oluşturulmadan önce, ilgili literatür gözden geçirilerek, alanda bu konu ile ilgili yapılmış çalışmanın var olmadığı kanısına varılmıştır. Ölçmede, ölçme konusu olan şey, bir özelliktir. Belli bir özelliğe sahip olup olmama objeden objeye, kişiden kişiye, durumdan duruma ve aynı objeye veya birey için zamandan zamana değişebilmektedir” (Tavşancıl, 2014:3). Ölçme aracı geliştirilmeden önce, 60 öğrenci arasından tesadüfi olarak belirlenmiş iki farklı 25 kişilik öğrenci grupları oluşturulmuş ve farklı zamanlarda karşılıklı görüşmeler yapılmıştır.

Görüşmeler sonrasında elde edilen bilgiler doğrultusunda konu ile ilgili olduğu kabul edilebilir ifadeler bir araya getirilerek 40 maddelik bir havuz oluşturulmuştur. Ayrıca, başka bir araştırmacı tarafından, benzer bir çalışma için hazırlanmış tutum ölçeği (Yoncalık, 2007)'indeki ifadeler ile kıyaslanarak, ortak maddelerin varlığı veya yokluğu kontrol edilmiş, ortak maddelerin olmadığı tespit edilmiştir. “Yargısal ölçmelerde, herkesçe üzerinde anlaşılabilir gözlenebilir ölçüt ve standartlar yoktur. Bunlar, tümüyle, dolaylı ölçmeler olup görece sonuçlar verirler” (Karasar, 2008:139)

Uzman Görüşü (kapsam Geçerliliği): “İçerik geçerliliğini belirlemek isteyen bir araştırmacının ilk işi, hazırladığı test, anket ya da benzeri ölçü aracını ve amaçlarını bir “uzman gruba” incelemek olmalıdır” (Karasar, 2008:152). Oluşturulan bu taslak form, halk oyunları, beden eğitimi ve ölçme değerlendirme alanında profesör, doçent, öğretim görevlisi ve araştırma görevlisinden oluşan uzman görüşlerine sunularak kapsam geçerliliği sınanmıştır. Gerekli incelemeler yapıldıktan ve taslak maddeler ön elemeye alındıktan sonra, uzmanlar tarafından bazı maddelerin çıkarılmasına karar verilmiştir. “Likert ölçeği hazırlanırken ölçmek isteneni ölçen ifadeler belirlenir ve yazılır. Ön inceleme ile soru ve seçenekler test edilir. Düzeltmeler yapılır ve soru uygulamaya hazır hale getirilir” (Erdoğan, 2007:222).

Taslaktan çıkarılan maddelerden sonra elde kalan 22 madde ile deneme formu oluşturulmuş ve görüşmeye katılan öğrencilere uygulanmıştır. “Ölçekteki maddelerin ölçeğe katkısını incelemek için yapılan işlemlere madde analizi adı verilir. Bu amaçla, geliştirilen ölçek ilgili evrenin bir alt örneğine uygulanır” (Alpar, 2006:331)

Uygulama sonrasında elde edilen bilgiler SPSS20 programında değerlendirmeye alınmış, ölçekte tek bir faktör kalana kadar madde sayıları çıkartılarak 13 maddeye indirilmiştir. “Faktör analizinde amaç, çok sayıdaki maddelerin daha az sayıda “faktör”lerle ifade edilmesidir”. “Tutumölçerler geliştirilirken, ölçülmek istenen tutumun değişik boyutlarını

İçerik sayı ve ayrıntıda tutum cümlesi hazırlanır. Bu sayı, çoğu zaman, 6 ile 24 arasında değişir” (Karasar, 2008:141, 152).

“Zihinsel, duygusal ve davranışsal öğeler arasında bir iç uyum ve örgütlenme, yani eşgüdüm olmadığı sürece tutumun oluşması da mümkün değildir. Oluşturucu öğeleri ele alındığında tutum, söz konusu üç öğenin kendi aralarındaki örgütlenmeleri sonucunda ortaya çıkan bir duruş, tavır alıştır” (İnceoğlu, 2011:30). 22 maddelik deneme formu oluşturulurken, tutum ifadelerinin, tutum yönü (olumlu-olumsuz) açısından eşit olmasına ve tutum öğeleri (bilişsel, duyuşsal ve davranışsal) açısından da dengeli dağılmasına dikkat edilmiştir.

Ölçek taslağı için 5’li Likert tipi ölçek kullanılması benimsenmiştir. Dereceleme biçimi “Kesinlikle Katılıyorum (5), Katılıyorum (4), Kararsızım (3), Katılmıyorum (2), Hiç Katılmıyorum (1)” şeklindedir. “Ölçekteki orta noktadaki “kararsızlık” ile hiç cevap vermemeye yol açabilecek “fikrim yok” tepkileri birbirinden farklıdır. Buradaki orta nokta pozitif ve negatif yönde tepki tercihlerinde hissedilen güçlüğü ya da gerçek anlamda “orta yol” tercihini temsil etmektedir” (Karasar, 2005:142).

Oluşturulan taslak form, öğrencilerin serbest zaman dilimleri içerisinde ve gönüllü olarak katılımları sağlanarak doldurulmuştur.

Verilerin Analizi: Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Halk Oyunları Dersine Yönelik Tutum Ölçeğine ait verilerin analizi için SPSS20 programı kullanılmıştır. Ölçekte yer alacak maddelerin faktör yüklerini belirlemek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett Sphericity testi kullanılmıştır. “Örneklemden elde edilen verilerin yeterliğinin saptanması için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi yapılmaktadır” (Tavşancıl, 2014:50). Ölçeğin güvenilirliği için, Cronbach Alpha ve Spearman Brown katsayıları hesaplanmış ve ölçeğin test tekrar test güvenilirliğine de bakılmıştır. Bu analizler sonucunda 13 maddelik nihai ölçek elde edilmiştir.

Bulgular

Ölçeğin oluşturulmasından sonra elde kalan 22 maddelik taslak ölçeği uygulamaya koyduğumuzda, her bireyin tek tek her maddeye verdiği puan ile maddelerin tümüne verdiği cevaplardan elde edilen toplam puan arasındaki korelasyon hesaplanarak madde faktör yük değerleri bulunmuştur. Yapılan ilk analiz sonuçlarına göre KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) değeri 0.868; Barlett Testi de anlamlı (1451,870; $p < 0.01$) bulunmuştur. “Faktör analizinde evrendeki dağılımın normal olması gerekmektedir. Verilerin çok değişkenli normal dağılımdan geldiği Bartlett testi ile test edilmektedir. Test sonucu ne kadar yüksek ise, manidar olma olasılığı o kadar yüksektir” (Tavşancıl, 2014:51). Tablo 1’de taslak ölçeğin ilk hali ile aldığı KMO değeri gösterilmiştir.

Tablo. 1: Taslak Ölçeğin İlk Sınanması Ve KMO Ve Barlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Uyum Ölçüsü		0.868
Barlett Küresellik Testi	X^2	1415,870
	Sd	231
	p	0.000

Taslak tutum ölçeğinde bulunan 22 maddeye ilişkin Varimax rotasyon yöntemi kullanılarak yapılan ilk temel bileşenler faktör analizi işlemi sonucunda özdeğerleri 1’den büyük 4 faktör elde edilmiştir. Bu dört faktörün toplam varyansın %62,426’sini açıkladığı gözlenmiştir. Faktör yük değerlerini belirlemek amacıyla yapılan Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi sonuçlarına ait bilgiler tablo 2’de verilmiştir.

Tablo. 2: Taslak Ölçeğin Madde Faktör Yükleri

Maddeler	Faktör Yük Değerleri			
	1	2	3	4
S4	.818			

S7	.809			
S19	.800			
S1	.797			
S6	.793			
S5	.787			
S15	.754			
S10	.751			
S11	.749			
S2	.742		.324	-.345
S14	.725			.308
S12	.684		.508	
S20	.656			
S17	-.472		-.374	
S18		.771		
S21		.750		
S13		.688		
S22	-.306	.669		
S9		.491		
S16	.416	.326	-.460	
S3	.329	.307	.391	-.389
S8			.354	.658

“Araştırmacılar, korelasyonlar için manidar bir ölçüte karar verirler ve bu genellikle 0.30 veya daha yüksek bir değer olur” (Tavşancıl, 2014:50). “Uygulamada az sayıda madde için faktör yük değeri 0.30’a kadar indirilebilir” (Karasar, 2005:124).

Yapılan temel bileşenler faktör analizi işlemi sonucunda, 18. 21. 13. 9 ve 8. maddelerin faktör yük değerlerinin 0.30’dan küçük olduğu görülmektedir. 22 maddeden oluşan ölçekten, ölçeğin yapısına uymayan ya da birden fazla faktöre yük veren maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Ayrıca faktör yük değerleri 0,30’un üstünde olmasına rağmen Cronbach Alpha güvenirlik katsayısını düşüren 17. 22. 16. ve 3. maddeler de yapılacak yeni teste tabi tutulmamışlardır. “Bir madde ölçekten çıkarıldığında alfa katsayısı, ölçeğin tümü

için hesaplanan alfa katsayısına göre artış gösterirse, o maddenin “güvenirliği azaltan” bir madde olduğu söylenir ve bu maddenin ölçekten çıkartılması önerilir” (Alpar, 2006:332)

Bu maddeler çıkarıldıktan sonra ölçeğin yapı geçerliği için tekrar faktör analizi yapılmıştır. Çıkarılan maddelerden sonra yapılan doğrulayıcı faktör sonuçları ve yeni faktör yük değerlerine ait bilgiler tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: Taslak Ölçekten Çıkarılan Maddelerden Sonra Kalan Faktör Yükleri

Ölçekte Kalan Maddeler	Faktör Yük Değerleri	
	1	2
S4	.823	
S6	.813	
S5	.812	
S7	.812	
S19	.801	
S1	.780	
S10	.761	-.350
S15	.756	
S11	.755	-.381
S2	.747	.450
S14	.726	
S12	.695	.542
S20	.670	.333

Tablo 3’e göre ölçekte kalan maddelerin faktör yük değerlerinin, birinci faktör üzerinde yoğunluk gösterdiği tespit edilmiştir. Ölçeği oluşturan maddelerin 1. faktördeki faktör yük değerleri 0,670 ile 0,823 arasında değişmektedir. Bu işlemler sonucunda, birinci faktörde yer alan maddelerin toplam varyansın % 58,799’sını açıkladığı, ikinci faktörde yer alan maddelerin ise varyansın % 8,402’sini açıkladığı, gözlenmiştir. “Tek faktörlü ölçeklerde açıklanan varyansın % 30 ve daha fazla olması yeterli görülmektedir” (Büyüköztürk,

2010:125). Faktör analizinde amaç, çok sayıdaki maddelerin daha az sayıda faktörlerle ifade edilmesidir (Karasar, 2008:152)

Geliştirilen ölçeğin yük değerlerinin tek bir faktörde yoğunluk gösterdiği ve ölçeğin tek faktör altında toplanabileceğinin kanıtı olarak, verilere doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Eğer ölçeğin belli bir yapıya sahip olduğu biliniyor ve doğrulanmak isteniyorsa, doğrulayıcı faktör analizi belirlenebilir (Tavşancıl, 2014:206).

Doğrulayıcı faktör analiz sonuçları tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo. 4: Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Maddeler	Faktör değerleri
	1
S4	.816
S7	.802
S6	.797
S5	.791
S19	.791
S1	.762
S10	.749
S11	.740
S15	.723
S2	.705
S14	.694
S12	.645
S20	.632

Tablo 4'e bakarak, Maddelerin 1. faktördeki faktör yük değerleri .632 ile .816 arasında değişmektedir. 1. faktörün açıkladığı toplam varyansın % 58,799'sını açıkladığı görülmektedir. Ölçekteki maddelerin hepsinin tek bir boyutta toplandığını ve ölçeğimizin tek faktör altında toplanabileceğini söyleyebiliriz.

Tüm bu bulgular, ölçeğin tatmin edici düzeyde yapı geçerliğine sahip olduğuna ilişkin kanıt olarak gösterilebilir.

“Verilerin açıklayıcı faktör analizine uygun olup olmadığına dikkat etmek gerekmektedir. Bunun için öncelikle örneklem büyüklüğünün yeterli olup olmadığı araştırılmalıdır. Örneklemin büyüklüğünü test etmek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı hesaplanmaktadır” (Tavşancıl, 2005).

Ölçeğe madde seçimine esas alınan örneklemin yeterliliğini belirlemek amacıyla yapılan analizlerde Kaiser-Meyer Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett Sphericity testi uygulanmıştır. “Verilerin faktör analizi için uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett küresellik (Sphericity) testi ile incelenebilir” (Büyüköztürk, 2010:126).

Ölçekte kalan 13 maddeye uygulanan faktör analizi sonucunda elde edilen KMO değerine ait bilgiler tablo 5’te verilmiştir.

Tablo. 5: KMO Ve Bartlett’s Değerleri

Kaiser-Meyer-Olkin Örnekleme Yeterliliği Ölçümü	.915
Ki Kare Değeri	1013,923
Bartlett's Küresellik Test Değeri	78
<i>p</i>	.000

Tablo 5’te, çalışma kapsamına alınan örneklemin yeterliliğini belirlemek amacıyla yapılan analiz sonuçlarına göre elde edilen KMO değeri 0.915 olarak tespit edilmiş ve bu değer örnekleme büyüklüğünün faktör analizi için “mükemmel” olduğu sonucuna varılmıştır. “Kaiser, bulunan değer 1’e yaklaştıkça mükemmel, 0.50’nin altında ise kabul edilemez (0.90’larda mükemmel, 0.80’lerde çok iyi, 0.70’lerde ve 0.60’larda vasat, 0.50’lerde kötü) olduğunu belirtmektedir” (Tavşancıl, 2005). “Faktörleştirilebilirlik için KMO’nun .60’dan yüksek çıkması beklenir” (Büyüköztürk, 2010, s:126). Barlett küresellik testi sonuçları ise, ki-kare ($X^2(78)=1013.923; p<.001$) değerinin anlamlı olduğunu göstermektedir.

Klasik test kuramına göre aynı tutumu veya farklı tutumu ölçmeye yönelik geliştirilen Likert tipi tutum ölçeklerine madde seçmede genelde, korelasyona ve %27’lik alt-üst grup ortalamaya farkına dayalı teknikler kullanılmıştır (Şahin, Gülleroğlu, 2013). Standart ölçek geliştirmede normal dağılan büyük gruplarda, dağılımın iki uçundan %27’sinin alınması kural haline gelmiştir denilebilir (Özguven, 2014. s:116). Ölçeğin iç tutarlığına kanıt sağlamak

amacıyla yapılan, alt %27 ve üst %27'lik grupların madde ortalama puanlarına ait T-Testi sonuçları aşağıda tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo. 6: Alt-Üst %27'lik Gruplara Göre T-Testi Sonuçları

Madde No	Alt %27-Üst %27	N	Ort	Ss	t	p
4	Alt %27	112	3,5089	1,11	-222,971	0.000
	Üst %27	112		0,10		
6	Alt %27	112	3,5714	1,06	-233,248	0.000
	Üst %27	112		0,10		
5	Alt %27	112	3,4643	1,14	-217,287	0.000
	Üst %27	112		0,10		
7	Alt %27	112	3,4554	1,11	-223,653	0.000
	Üst %27	112		0,10		
1	Alt %27	112	3,6875	1,09	-226,188	0.000
	Üst %27	112		0,10		
10	Alt %27	112	3,6339	1,12	-220,194	0.000
	Üst %27	112		0,10		
19	Alt %27	112	3,6607	1,11	-222,243	0.000
	Üst %27	112		0,10		
15	Alt %27	112	3,5536	1,12	-221,199	0.000
	Üst %27	112		0,10		
11	Alt %27	112	3,7768	1,01	-241,020	0.000
	Üst %27	112		0,09		
2	Alt %27	112	3,6696	1,02	-240,721	0.000
	Üst %27	112		0,09		
14	Alt %27	112	3,5000	1,20	-207,147	0.000
	Üst %27	112		0,11		
12	Alt %27	112	3,7054	1,11	-221,681	0.000
	Üst %27	112		0,10		
20	Alt %27	112	3,7500	1,18	-208,222	0.000
	Üst %27	112		0,11		

Tablo 6 incelendiğinde, ölçekte yer alan tüm maddeler için t değerlerinin anlamlı olduğu görülmektedir ($p<0.001$).

Güvenirlilik: Yapılan analizler sonucunda 13 madde ile son hali verilen ölçeğin alt boyutlarına ve tamamına ilişkin güvenirlilik analizleri aşağıdaki tabloda tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo. 7: Tutum Ölçeği Güvenirlilik Analizi Sonuçları

Madde Sayısı	n	Cronbach Alpha	Spearman Brown
--------------	---	----------------	----------------

13

112

.941

.930

Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı ise .941 olarak bulunmuştur. Buna göre ölçeğin güvenirliğinin oldukça yüksek olduğu söylenebilir.

Tutum ölçeğini oluşturan maddelere ilişkin ortalama, standart sapma, madde-toplam korelasyonu ve madde silindiğinde güvenirlik katsayılarına ait sonuçlar tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo. 8: Madde-Toplam Test Korelasyon Sonuçları

Madde No	Ort	Ss	Madde Toplam Korelasyonu	Madde Silindiğinde Cronbach Alpha
5	3,50	1,11	0,77	0,93
7	3,46	1,14	0,77	0,93
4	3,68	1,09	0,73	0,93
1	3,57	1,06	0,77	0,93
10	3,45	1,11	0,76	0,93
12	3,66	1,11	0,75	0,93
14	3,55	1,12	0,71	0,93
19	3,63	1,12	0,70	0,93
6	3,66	1,02	0,70	0,93
15	3,77	1,01	0,70	0,93
2	3,50	1,20	0,67	0,93
11	3,70	1,11	0,64	0,93
20	3,75	1,18	0,61	0,93

Tablo 8 incelendiğinde, madde-toplam test korelasyonlarının 0.61 ile 0.77 arasında değiştiği ve maddelerin herhangi birinin ölçekten atıldığı takdirde güvenirlik katsayısını (Cronbach Alpha) azaltmadığı görülmektedir.

Aşağıdaki tabloda, araştırmaya katılan öğrencilerin 'Tutum Ölçeği'nden aldıkları puanların cinsiyete göre T-Testi sonuçları sunulmuştur.

Tablo. 9: Cinsiyete Göre Mann Whitney U-Testi Sonuçları

Cinsiyet	n	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	U	p
Kadın	37	64,49	2386,00		
Erkek	75	52,56	3942,00	1092,00	.067

Cinsiyet değişkeni bakımından tutum değerleri incelendiğinde, (Tablo 9) Beden Eğitimi Öğretmen adaylarının halk oyunları dersine yönelik tutumları, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. [$U=1092,00$; $p>0.01$]. Kadın öğrencilerin tutumları (Sıra Ort=64,49), erkek öğrencilerin tutumları (Sıra Ort=52,56) ile yakın puan aralığındadır.

Yapılan tüm analizler sonucunda oluşan nihai ölçek 13 maddeden oluşmaktadır.

Taslak madde No	Nihai Madde No	Ölçek Soruları
5	1	Halk oyunları dersinde beden dilimi kullanma yetimin gelişmesinin, ileride bana iyi iş olanakları sağlayacağına inanıyorum.
7	2	Halk oyunları dersinde yeteneklerimin geliştiğini hissediyorum.
4	3	Halk oyunları dersinde kazandığım bilgi ve becerileri mesleki hayatımda kullanabileceğimi düşünüyorum.
1	4	Halk oyunları dersindeki kazanımlarıma yaşam kalitemi arttıracığına inanıyorum.
10	5	Halk oyunları dersinin bana müzikal davranışlar kazandırdığını düşünüyorum.
12	6	Halk oyunları dersi sayesinde kendimde daha önce fark etmediğim yetenekler keşfediyorum.
14	7	Sınıfça bir şeyler üretebildiğimizi görmek, beni bu derse karşı daha motive ediyor.
19	8	Böyle bir dersin beden eğitimi öğretmeni olacak bir kişi için gerekli olduğunu düşünüyorum.
6	9	Bu dersin, öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine katkı sağlayacağını düşünüyorum.
15	10	Bu ders sayesinde kendime olan güvenim arttı.

2	11	Bu derste öğrendiğim her şeyi öğretmenlik hayatımda uygulayabileceğimi düşünüyorum.
11	12	Bu ders sayesinde anladım ki, öğrencilerim eğlendiklerini zannettikleri zamanlarda da onlara birçok konuda hareket yeteneği kazandırmış olacağım.
20	13	Bence her beden eğitimi öğretmenin dans etmesi gerekir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada beden eğitimi öğretmen adaylarının, halk oyunları dersine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla bir ölçme aracı geliştirilmiştir. 112 Öğrenciye uygulanan halk oyunları dersine yönelik 22 maddelik taslak tutum ölçeğinden 13 maddelik nihai bir ölçek oluşturulmuştur.

Ölçekte kalan 13 maddeye uygulanan faktör analizi sonucunda elde edilen KMO değeri .915 ve Bartlett testi anlamlılık değeri ise .00'dır. Ölçekteki maddelerin hepsinin tek boyutta toplandığı görülmüştür. Maddelerin 1. faktördeki faktör yük değerleri .632 ile .816 arasında değişmektedir. 1. faktörün açıkladığı toplam varyans % 58,799 'dur. Maddelerin yük değerlerinin (0.632-0.816) ve açıkladığı varyansın (% 58,799) yeni geliştirilen bir ölçüm aracı olmasına karşın çok yüksek olması, ayrıca doğrulayıcı faktör analizi sonuçları, ölçeğin tek faktörlü yapısına güçlü kanıtlar oluşturmaktadır.

Yapılan analizler ışığında elde edilen 13 maddelik tutum ölçeğine ait Cronbach Alpha değeri .94 olarak bulunmuştur. Bu sonuç nihai ölçeğin oldukça yüksek bir güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir (Tavşancıl 2005:29). Faktör analizi sonucunda da ölçek maddelerinin tek boyutta toplandığı görülmüştür.

Çalışma kapsamında yapılan analizler sonucunda tutum ölçeğinin kullanılabilir bir ölçüm aracı olduğu tespit edilmiştir. Beden eğitimi öğretmeni adaylarının, halk oyunları dersine yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla hazırlanan ölçeğin yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışması sonucu elde edilen bulgular, 13 madde ve tek faktörden oluşan ölçeğin beden eğitimi öğretmenliği programı öğrencileri üzerinde kullanılabileceğini göstermektedir.

Yapılan araştırma sonucunda; öğrencilerin halk oyunları dersine yönelik tutumları cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Gerek uygulamalı gerekse gözleme dayalı olarak; yapılan birçok çalışmada beden eğitimi öğretmenliği ve üniversitelerin öğretmen yetiştiren ilgili bölümlerinde halk oyunları eğitiminin önemi vurgulanmış, ancak halk oyunları ile ilgili sunulan bir tutum ölçme modeli çalışmasına rastlanılamamıştır. Bundan sonraki yapılacak çalışmalarda, üniversitelerin öğretmen yetiştiren ilgili bölümlerinde halk oyunları dersine yönelik tutumların tespit edilmesi ile eğitim politika ve planlamalarına temel olabilecek verileri ortaya koyarak, yeni projelere ve hizmetlere yön vermek mümkün olabilecektir. Ayrıca, ölçeğin ortak zorunlu derler kapsamında okutulan seçmeli halk oyunları dersi öğrencileri gibi farklı bölümlerde öğrenim gören örneklem üzerinde uygulanmasının, ölçeğin geçerliği ve güvenilirliğine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. İlerleyen çalışmalarda beden eğitimi öğretmeni adaylarının, halk oyunları dersine yönelik tutumlarının tespit edilmesi ile eğitim politika ve planlamalarına temel olabilecek verileri ortaya koyarak, yeni projelere ve hizmetlere yön vermek mümkün olabilecektir.

Makalenin Bilimdeki Konumu

Beden Eğitimi ve Spor / Beden Eğitimi Öğretmenliği ABD

Makalenin Bilimdeki Özgünlüğü

Geliştirilen tutum ölçeği çalışmasında, beden eğitimi öğretmeni adaylarının, halk oyunları dersine karşı tutumlarının belirlenmesi için kullanılacak geçerli ve güvenilir nitelikte bir ölçek geliştirilmiştir. Konu ile ilgili literatür incelendiğinde geliştirilen ölçeğin bu alana katkı sağlayacak özgün bir ölçek olduğunu söylemek mümkündür. Üniversitelerin öğretmen yetiştiren ilgili bölümlerinde, halk oyunları eğitiminin öğrenciler açısından öneminin ortaya konulabilmesi ve söz konusu ders ile ilgili yapılabilecek yeni ve özgün araştırmalarda kullanılacak bir veri toplama aracı olarak ilgili alana sunulmuştur.

Kaynaklar

- Aktaş, G. (1999). Temel dans eğitimi. İzmir: Ege Üniversitesi Baskı Evi.
- Aldemir, G. Y. (2010). *Drama ve dans eğitiminin 10-14 yaş çocuklarda motor özelliklerin gelişimine etkisinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim dalı. İstanbul.
- Alpar, R. (2006). Spor bilimlerinde uygulamalı istatistik. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Bloom, S. B. (2012). İnsan nitelikleri ve okulda öğrenme. (Çev: D. A. Özçelik) (2. Baskı) Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). Veri analizi el kitabı (11. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Cüceloğlu, D. (2010). İnsan ve davranışı (19. Basım). İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Demirel M. (2012). Beden eğitimi öğretmenlerinin halk danslarına yönelik tutumları. (Yüksek Lisans Tezi). *Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*. Kırıkkale
- Erdoğan, İ. (2007). Pozitivist metodoloji. Ankara: Erk Yayınları.
- Fidan, N. (2012). Okulda öğrenme ve öğretme (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- İnceoğlu, M. (2010). Tutum algı iletişim (5. Baskı). İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınları No: 69.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2010). Günümüzde insan ve insanlar - sosyal psikolojiye giriş. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Karasar, N. (2008). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kassing, G. Jay, D. M. (2003). Dance teaching methods and curriculum design. *Northern Illinois Universty*. Human Kinetics
- Madran, A. D. (2012). Tutum, tutum değişimi ve ikna. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

- Özyürek, M. (2013). Engellilere yönelik tutamların değiştirilmesi (4. Basım). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Özgüven, İ. E. (2014), Psikolojik testler (12. Basım). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Purcell, T. M. (1994). Teaching children dance. *Kendall Park, New Jersey, Human Kinetics*
- Tavşancıl, E. (2014). Tutumların ölçülmesi ve spss ile veri analizi (5. Basım). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık
- Turanlı, N. Türker, N. K, Keçeli. V. (2008) Matematik alan derslerine yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 34. 254-262*
- Şahin, B. Gülleroğlu, H. D. (2013). Likert tipi ölçeklere madde seçmede kullanılan farklı madde analizi teknikleri ile oluşturulan ölçeklerin psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Asian Journal of Instruction. 1 (2). 18-28*
- Usta, İ. (2008). *Öğrenme stillerine göre düzenlenen beyin temelli öğrenme uygulaması.* (Yüksek Lisans Tezi) Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim dalı. Isparta
- Ülgen, G. (1995). Eğitim psikolojisi – birey ve öğrenme. Ankara: Bilim Yayınları.
- Yoncalık, O. (2004). Millî eğitimde bir kültür aktarım alanı olarak halk oyunları (dansları) ve beden eğitimi öğretmenliği. *Millî Eğitim eğitim-Kültür-Sanat Dergisi. Sayı:164*